

Folketingets Udvalg for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

København, den 8. juli 2008
Sagsnr.: 12490

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har i skrivelse af 6. juni 2008 (Alm. del - spørgsmål nr. 347) udbedt sig min besvarelse af følgende:

Spørgsmål 347:

”Ministeren bedes kommentere Jette Rosenkvists åbne brev fra Jydske Vestkysten den 18/05-08: ”Kan det dokumenteres, at konventionelt industrilandbrug gavner mere, end det skader?”

Svar:

Vedr. pkt 1 - CO₂-udslip og fødevaremangel:

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet, har oplyst følgende, hvilket jeg kan henholde mig til:

”Alle former for landbrug medfører udledning af drivhusgasser. Det drejer sig om metan fra husdyrenes fordøjelse og fra omsætning i gødningslagre samt lattergas især fra omsætning af kvælstof i landbrugsjorden. Desuden kan der være en udledning eller binding af kulstof (og dermed CO₂) fra dyrkningsjorden afhængig af om tilførsel af kulstof i planterester balanceres af nedbrydningen forårsaget af jordens mikroorganismer.

I økologisk jordbrug er dyrkningsintensiteten mindre, hvilket især fører til et generelt lavere gødskningsniveau. Dette lavere niveau af gødskning med kvælstof giver også lavere udledninger af lattergas per ha for økologisk sammenlignet med konventionel dyrkning. På husdyrbrug vil der typisk også være en lavere dyretæthed per ha, således at metanudledningerne per ha også er lavere på økologiske sammenlignet med konventionelle brug. De økologiske bedrifter har også typisk en højere andel græsmarker og efterafgrøder i sædskifterne, hvilket medvirker til at lagre mere kulstof i dyrkningsjorden, og dermed mindske CO₂-udslippet fra bedrifterne. Samlet set vil der

derfor generelt være en mindre udledning af drivhusgasser per ha fra økologiske sammenlignet med konventionelle jordbrug.

Da drivhusgassers effekt ikke er stedspecifikke, men bidrager til globale miljøpåvirkninger, er det dog lige så interessant at sammenligne udledningerne per produceret enhed. Da økologiske systemer i Danmark og Nordeuropa generelt har en lavere produktivitet end tilsvarende konventionelle systemer, skal den lavere drivhusgasbelastning per ha i økologiske systemer divideres med et tilsvarende lavere udbytte. Livscyklusanalyser og systemanalyser har vist at der ikke er stor forskel mellem økologiske og konventionelle landbrugssystemer, når det gælder udledninger per produceret enhed (f.eks. liter mælk, kg kød eller kg mel). De forskelle der måtte være kan i højere grad tilskrives forskelle i landmandsskab og effektivitet i produktionen snarere end forskelle i systemer.”

Vedr. pkt. 2 – resistente bakterier:

Det er uklart, hvor de data, der fremgår af Jette Rosenkvists brev, stammer fra. Ifølge Fødevarestyrelsen, som er ansvarlig for overvågningen af anvendelsen af antibiotika til dyr, var det totale antibiotikaforbrug i 1994 på 206 tons, mens det i 2007 var på 122 tons. Der er således tale om et fald på over 40%, ikke en stigning. Det kan nævnes, at antallet af svin i Danmark i samme periode er steget med over 25%.

Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at størstedelen af ESBL-problemerne på hospitaler og hos mennesker skyldes anvendelsen af cephalosporiner hos mennesker, men det er korrekt, at forekomsten af ESBL-producerende salmonella kan henføres til anvendelse af cephalosporiner hos dyr. Det er også vigtigt at påpege, at anvendelsen af cephalosporiner hos danske svin er meget lav, om end den har været stigende de sidste år. Således udgør cephalosporiner kun ca. 0,1 % af det totale antibiotikaforbrug til svin i 2006.

Reglerne vedrørende produktion af fødevarerproducerende dyr, både i konventionelt industrilandbrug og i andre former for husdyrproduktion er udformet således, at både fødevarer sikkerheden og dyrevelfærden er sikret. Det betyder, at dyr, der er syge pga. infektion med bakterier, skal behandles med det mest effektive antibiotikum, således at dyrenes velfærd ikke kompromitteres. Samtidig hermed skal udviklingen af resistente bakterier så vidt muligt undgås.

Der er iværksat en lang række initiativer, der sigter på at overvåge og sikre overholdelse af de gældende regler, en fornuftig anvendelse af antibiotika hos produktionsdyr og en begrænsning i udviklingen af ESBL-bærende og andre resistente bakterier. Heriblandt kan nævnes:

- Forbud mod anvendelse af vækstfremmere.

- Overvågning af resistensudvikling i bakterier fra dyr, mennesker og fødevarer (DANMAP).
- Overvågning af antibiotikaforbruget hos produktionsdyr (VetStat).
- Strategiske restriktioner mod anvendelse af fluorokinoloner til produktionsdyr, da det er vigtigt til behandling af mennesker og en høj grad af udvikling af resistens er set.
- Medicinkontrol og medicinrejsehold. Medicinkontrollen foretager den risikobaserede kontrol af 200 besætninger årligt udpeget på baggrund af data fra VetStat. Medicinrejseholdet udfører specielle aktioner rettet mod besætninger og dyrlæger på baggrund af data fra VetStat.
- Behandlingsvejledninger til de praktiserende dyrlæger. Behandlingsvejledninger skal danne grundlag for et fagligt velfunderet valg af antibiotika.
- Supervision af dyrlæger, der hovedsageligt er praktiserende indenfor en eller flere produktionsdyrearter, hvert andet år, hvor den enkelte dyrlæges forbrugs- samt ordinationsmønster bliver diskuteret.
- Stikprøveundersøgelse af dansk og importeret kød, herunder undersøgelse for resistente salmonellabakterier (case-by-case).

Vedr. pkt. 3 – pesticider i grundvandet og maden:

Fødevarestyrelsen offentliggør hvert år kontrolresultater for pesticidrester i fødevarer. Seneste rapport er fra oktober 2007, der viser resultaterne fra Fødevarestyrelsens kontrolprojekter i 2006. Der blev udtaget prøver for frugt, grønt, korn og animalske produkter. I kun 1-2 % af prøverne af dansk frugt og grønt var den tilladte maksimalgrænseværdi overskredet. Ingen af fundene udgjorde et sundhedsmæssigt problem. For danskproduceret korns vedkommende var der ingen overskridelse af maksimalgrænseværdierne. Og i danskproduceret kød blev der ikke fundet nogen pesticidrester overhovedet i 2006.

Der er igangsat flere initiativer for at nedbringe indholdet af pesticidrester i danske fødevarer yderligere. Der er indgået en aftale mellem Fødevarestyrelsen og Dansk Gartneri om udlevering af analyseresultater til Dansk Gartneri (på baggrund af en fuldmagt fra avlerne) til brug i erhvervets rådgivning. Aftalen har eksisteret siden januar 2007 og blev indgået som led i den handlingsplan for nedbringelse af pesticidrester i dansk frugt og grønt, der blev foreslået regeringen ved et beslutningsforslag i marts 2006.

Desuden er der nedsat en arbejdsgruppe (pesticid task forcen) bestående af de involverede myndigheder (Fødevarestyrelsen, Miljøstyrelsen og Plantedirektoratet) samt Dansk Gartneri. Formålet med pesticid task forcen er at indhente og sammenligne viden fra de forskellige myndigheder og erhvervet for at foreslå mulige tiltag for at reducere indholdet af pesticidrester i dansk frugt og grønt.

Jeg vil gerne fremhæve, at selv om pesticidrester i fødevarer i dag ikke udgør et sundhedsmæssigt problem, har regeringen valgt alligevel at gøre området til en af sine

mærkesager. Dette fordi danskernes sundhed ligger denne regering meget på sinde. Frugt og grønt (og korn) – økologisk som konventionel - er sundt og vigtigt for enhver dansker at indtage hver dag i rigelige mængder. Ved et rigt og varieret udbud af såvel sund økologisk som sund konventionel frugt, grønt og korn, har denne målsætning de bedste muligheder for at blive opfyldt.

Miljøministeriet har endvidere oplyst følgende om pesticider i grundvandet, hvilket jeg kan henholde mig til:

”Miljøministeriet er bekendt med, at et væsentligt antal vandforsyningsboringer inden for de seneste 15 år er blevet lukket som følge af forurening med pesticider og bakterier. Det er dog meget væsentligt i den forbindelse, at langt størstedelen af lukningerne som følge af pesticidforurening skyldes stoffer og nedbrydningsprodukter fra disse, som i dag er forbudte i Danmark. Der er således i vid udstrækning tale om fortidens synder, som vi desværre stadig må leve med, da de pesticidforureninger, der rammer vandforsyningerne i dag flere steder ofte er både 20 og 30 år gamle. Ser man på de stoffer, som i dag er godkendt til anvendelse, tegner der sig et helt andet og langt mere positivt billede, idet vi stort set ikke ser forureningslukning som følge af godkendte stoffer. Oven i købet har vandværkerne gennem de seneste år været i stand til at forbedre kvaliteten af det vand der pumpes ud til befolkningen.

For at beskytte grundvandet mod forurening har Miljøstyrelsen en restriktiv praksis med hensyn til godkendelse af pesticider. Bekæmpelsesmidler, der vurderes at kunne sive ned til grundvandet i koncentrationer over grænseværdien, kan ikke godkendes.

Som en ekstra sikkerhedsforanstaltning er der indført et varslingsystem for pesticider i grundvand. Formålet er at give et tidligt varsel om risiko for grundvandsforurening ved regelret anvendelse af godkendte pesticider i landbruget, så der hurtigt kan gribes ind, hvis udvaskningen er for stor.

Endelig føres der kontrol med forekomsten af pesticider gennem den generelle overvågning af grundvand og drikkevand.

Miljøministeriet har ikke kendskab til om de bakterier, som har forårsaget lukning af vandforsyningsboringer, er multiresistente, men vil generelt ikke forvente dette. Forurening med bakterier i drikkevand skyldes som regel utætheder eller fejl i vandforsyningsanlæg, hvor der sker tilledning af overfladevand eller andet, snarere end forurening af grundvandet.”

Vedr. pkt. 4 – dyrevelfærd/dyremishandling:

Reglerne for, hvordan svin må opstaldes i Danmark, er reguleret i lovgivning under Justitsministeriet¹, og for søer fremgår kravene til deres opstaldning i Lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte², og i bekendtgørelsen om beskyttelse af svin³. Drægtige søer skal senest fra 2013 være løsgående under deres drægtighed, og ca. 75 % af de danske søer går allerede løse i flokke i drægtighedsperioden. Der er ligeledes krav om, at søerne skal have adgang til rode- og beskæftigelsesmateriale, og de skal have halm eller fiberrigt foder, som opfylder deres behov for at tygge og gør dem mætte. Det er korrekt, at de farende og diegivende søer fikseres i farebøjler, hvilket primært sker for at forhindre, at soen lægger sig på pattegrisene. En arbejdsgruppe under Justitsministeriet er netop ved at undersøge, om der foreligger tilstrækkelig viden og erfaring til at indføre krav om, at søerne også skal være løse under faring.

Med hensyn til regler for hold af malkekvæg, er der på nuværende tidspunkt ikke specifikke regler for opstaldning af køer, eller hvor længe kalven skal gå sammen med koen efter kælvning. Der er imidlertid et udkast til lovforslag på vej, som forventes at blive behandlet af Folketinget i løbet af efteråret. På økologiområdet er der regler for økologiske malkekøer, som blandt andet fastsætter, at køerne skal på græs minimum 150 dage i sommerhalvåret, og at kalven det første døgn skal gå sammen med koen.

Jette Rosenkvist skriver i det åbne brev, at 70-90 % af alle slagtede svin i Danmark har mavesår eller ar derefter. Dette er ikke korrekt. Dansk Svineproduktion har oplyst mig, at der er foretaget en undersøgelse fra 2003 over obduktionsfund fra aflivede, selvdøde eller slagtede søer fra 10 besætninger. Der blev ved denne undersøgelse fundet forandringer i mavesækken på 70 – 90 % af søerne og mavesår eller ar fra mavesår hos en tredjedel af søerne.

Der foreligger ikke nogen oplysninger om hyppigheden af mavesår hos slagtesvin. Slagtesvin bliver ikke rutinemæssigt undersøgt for forandringer på maveslimhinden, herunder mavesår. Kun ved sygdomstegn som kan give anledning til mistanke om mavesår, åbnes maverne og undersøges.

Hvad angår dødelighed i staldene viser opgørelser fra DAKA, at der i 2007 blev kørt ca. 2.7 mio. døde svin til destruktionsanlæg.

Vedr. pkt 5 – en underskudsforretning:

Spørgsmålet om underskudsforretning besvares måske bedst ved at se på fødevareressourceområdet, som landbruget er en del af. Med tal fra 2005 kan det opgøres, at fødevareressourceområdet bidrager med en værditilvækst til samfundet på ca. 100 mia. kr. og hermed aflønning til ca. 300.000 personer alene i den private sektor eller en andel af beskæftigede på godt 15 pct., ligesom fødevareressourceområdet med

¹ Lov nr. 104 af 14/2 2000, om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin

² Lov nr. 404 af 26/6 1998, om indendørs hold af drægtige søer og gylte

³ Bek. nr. 323 af 6/5 2003, om beskyttelse af svin

en eksportindtjening på ca. 125 mia. kr. eller knap 20 pct. af den samlede eksport, yder et væsentligt bidrag til en holdbar samfundsøkonomi. Det er en værdiskabelse, som fødevareressourceområdet, herunder også dansk landbrug, præsterer under efterlevelse af alle de skrappe regler, som danske myndigheder har fastlagt for fødevarerproduktionen vedrørende natur, miljø, dyrevelfærd, fødevarer sikkerhed, arbejdsmiljø osv.

Eva Kjer Hansen

/Anette Engelund Friis